

Suoratoistopalveluiden saavutettavuusraportti

Tero Pesonen, Annanpura Oy
Niko Kunelius, Annanpura Oy

Julkaisun nimi Suoratoistopalveluiden saavutettavuusraportti			
Tekijät Annanpura Oy			
Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Petri Peutere			
Julkaisusarjan nimi ja numero Traficomin tutkimuksia ja selvityksiä 31/2019		ISBN 978-952-311-357-2 25/2019 ISSN 2669-8781 (verkkojulkaisu) 2. korjattu versio	
Asiasanat Suoratoistopalvelu, tilausohjelmapalvelu, vod, saavutettavuus			
Tiivistelmä Annanpura Oy testasi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin tilauksesta suoratoistopalveluiden esteettömyyttä kuulo- ja näkörajoitteisten sekä muiden erityiskäyttäjärühmien kannalta.			
Yhteyshenkilö Tero Pesonen tero.pesonen@annanpura.fi Annanpura Oy www.annanpura.fi		Raportin kieli Suomi	Kokonais- sivumäärä 24
Jakaja		Kustantaja	

Publikation Suoratoistopalveluiden saavutettavuusraportti			
Författare Annanpura Oy			
Tillsatt av och datum Transport- och kommunikationsverket Traficom, Petri Peutere			
Publikationsseriens namn och nummer Traficoms forskningsrapporter och utredningar 31/2019		ISBN 978-952-311-357-2 25/2019 ISSN 2669-8781 (webbpublikation) 2. ändrats version	
Ämnesord Streamingtjänst, on-demand-tjänst, vod, tillgänglighet			
Sammandrag Annanpura Oy, på uppdrag av Finlands transport- och kommunikationsbyrå Traficom, testade tillgängligheten för streamingtjänster för hörselskadade och synskadade användare och andra specialanvändare.			
Kontaktperson Tero Pesonen tero.pesonen@annanpura.fi Annanpura Oy www.annanpura.fi		Språk Finska	Sekretessgrad Sidoantal 24
Distribution		Förlag	

Title of publication Suoratoistopalveluiden saavutettavuusraportti			
Author(s) Annanpura Oy			
Commissioned by, date Finnish Transport and Communications Agency Traficom, Petri Peutere			
Publication series and number Traficom Research Reports 31/2019		ISBN 978-952-311-357-2 25/2019 ISSN 2669-8781 (online) 2. changed version	
Keywords Streaming service, on-demand-service, vod, availability			
Abstract Annanpura Oy, on behalf of the Finnish Transport and Communications Agency Traficom, tested the accessibility of streaming services for hearing and visually impaired users and other special users.			
Contact person Tero Pesonen tero.pesonen@annanpura.fi Annanpura Oy www.annanpura.fi		Language Finnish	Confidence status <

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO.....	5
2 TUTKIMUKSEN ASETTELU	6
2.1 Tavoitteet	6
2.2 Testausmenetelmä.....	6
2.3 Määritykset ja sanasto.....	7
3 TULOKSET.....	11
3.1 Työpöytäselaimet	11
3.2 Mobiililaitteiden apit	15
3.3 Älytelevisiot.....	17
3.4 Google Chromecast.....	21
3.5 Apple TV	21
4 YHTEENVETO TULOKSISTA	24
YHTEYSTIEDOT.....	26

1 JOHDANTO

Tässä asiakirjassa raportoidaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin Annanpura Oy:ltä tilaama saavutettavuuskartoitus, jossa tutkittiin internetiä hyödyntävien suoratoistopalvelujen esteettömyyttä kuulo- ja näkörajoitteisten sekä muiden erityiskäyttäjryhmien kannalta.

Testausraportti on jaettu seuraaviin osiin: Kappaleessa 2 kuvataan toimeksianto ja siitä johdettu testausmenetelmä. Kappale 3 kuvaa kartoituksen tulokset taulukoituina testaushavaintoina sekä niistä johdettuina yhteenvetoina. Kappale 4 sisältää lopuksi yhteenvedon ja keskustelua mahdollisten jatkotutkimusten suunnista.

Raporttia on korjattu 31.10.2019. Alun perin 24.10.2019 julkaistussa raportissa käytettiin termiä ohjelmatekstitys sekä kotimaisissa ohjelmissa ja vieraskielisissä ohjelmissa. Tässä korjatussa raportissa käytetään termiä ohjelmatekstitys, kun tekstitetään kotimaisia ohjelmia kotimaisille kielille. Ohjelmatekstityksestä tarvitsevat erityisesti kuulovammaiset. Kun tekstitetään vieraskielisiä ohjelmia kotimaisille kielille, käytetään termiä käännöstekstitys. Raporttia on korjattu myös siltä osin, että aiemmassa raportissa sanottiin virheellisesti, että mtv:n suoratoistopalveluissa ei olisi tarjolla ohjelmatekstitystä millään päätelaitteella, mutta työpöytäselainta käytettäessä mtv:llä on tarjolla ohjelmatekstitystä. Raporttia korjattiin myös, koska aiemmassa raportissa sanottiin virheellisesti, että YLE Areenan viittomakielisiä palveluja on vaikea löytää, koska viittomakielisille palveluille ei ole omaa hakukategorialistausta. Tänä syksynä YLE Areenaan on tehty viittomakielisille palveluille oma hakukategorialistaus.

2 TUTKIMUKSEN ASETTELU

2.1 Tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten saavutettavia yleisimmät kotimaiset suoratoistopalvelut ovat erityiskäyttäjien näkökulmasta.

Erityiskäyttäjiin lukeutuvat muun muassa henkilöt, joiden näkö tai kuulo on heikentynyt, tai joilla on motorisia rajoitteita. Myös ihmiset, joilla on kieleen, muistiin tai ymmärtämiseen liittyviä kognitiivisia rajoitteita, kohtaavat erityisiä haasteita tietoteknisten palvelujen käytössä. Tähän käyttäjäryhmään kuuluu yhä enemmän ikääntyviä ihmisiä.

Kartoituksessa keskityttiin toimeksiannon mukaisesti erityisesti palvelujen ääni—ja tekstitysratkaisujen toimivuuteen, mutta myös palvelujen helppokäyttöisyyteen sekä yleiseen toimivuuteen mm. näkövammaisten käyttäjien tarvitsemilla apuvälineillä kiinnitettiin mahdollisimman tarkkaan huomiota. Tämä oli aiheellista, sillä esimerkiksi tekstityspalvelua tarvitseva käyttäjä voi kohdata palvelupolussa muita ongelmia, jotka estävät häntä käyttämästä tekstityspalvelua, vaikka itse tekstitys olisikin teknisesti saavutettava apuvälineillä.

Testauksen kohdealue

Toimeksiannon kohteena olevat palvelut ja laitteet olivat määritetty seuraavasti:

Suoratoistopalvelut

- YLE Areena
- mtv
- Nelonen Ruutu
- AlfaTV

Päätelaitteet

- Työpöytäkoneen verkkoselaimet Windows ja MacOS –ympäristöissä
- iOS ja Android mobiililaitteet
- Älytelevisiot: WebOS, Android ja Tizen

Mediatoistimet

- Google Chromecast
- Apple TV

2.2 Testausmenetelmä

Tutkimuksen asettelun perusteella päätettiin, että toimeksiantaja tarvitsi paitsi listan tutkimusalueella olevista saavuttavuuspuutteista, myös tietoa, mitä käyttäjäryhmiä ongelmia erityisesti koskettaa ja kuinka suuri ongelman vaikutus heille on.

Käyttötapaukset

Vaatimuksesta seurasi, että kartoitettava laite—ja palvelukokonaisuus päätettiin kuvata joukkona käyttötapauksia, joiden avulla mahdollisen havaitun saavutettavuusongelman kohdalla voitiin aina osoittaa:

1. Mihin suoratoistopalveluun tapaus liittyy.
2. Mitä päätelaitetta ja/tai mediatoistinta sen kanssa on käytetty.
3. Minkälainen ongelma on havaittu (esimerkki: Toistinnäkymässä esitettävää käännöstekstitystä ei voi kohdistaa ruudunlukuohjelmalla).
4. Mikä on ongelman vaikutusaste:
  - a. Kriittinen – estää keskeisin palvelun ominaisuuden käytön kokonaan joltakin käyttäjäryhmältä
  - b. Merkittävä – selvästi vaikeuttaa, mutta ei estä, palvelun keskeisten toimintojen käyttöä
  - c. Vähäinen – saavutettavuuspuute, jonka osa käyttäjistä voi kokea käytettävyyttä heikentävänä esim. kognitiivisista syistä.
5. Mihin käyttäjäryhmiin ongelma pääsääntöisesti vaikuttaa? (esimerkki: kuulorajoitteiset henkilöt).

Työvaiheet

Käyttötapausten johtamista varten tutkimusalue jaettiin edelleen työvaiheisiin, joista kukin suoritettiin alusta loppuun ennen seuraavan aloitusta. Työvaiheet olivat:

1. Tietokoneet
2. Tabletit
3. Matkapuhelimet
4. Älytelevisiot
5. Mediatoistimet

Kukin päätelaitekategoria jaettiin edelleen suoratoistopalvelujen ja asiakasohjelmien- tai laitteiden osalta omiin testausryppäisiinsä. Esimerkiksi Tabletit –kategoriassa testattiin ensin vuorollaan jokainen suoratoistopalvelu iPad –laitteella ja sitten Android –tabletilla.

Kummankin tabletin kohdalla testaus jakautui vielä visuaaliseen käyttöön ja ruudunlukuohjelman avulla tapahtuvaan käyttöön, joten pelkästään tablettitestitapauksia oli 12.

Kokonaisuudessaan tutkimusalue kattoi noin 200 testitapausta.

2.3 Määritykset ja sanasto

Kartoituksessa syntyneet havainnot on kuvattu kappaleessa 3. Tulostaulukoissa ja niihin liittyvässä keskustelussa käytetään termejä, joilla kuvataan mm. ongelman ilmentymistä ja kohderyhmää (kts. luku 2.2). Nämä määritykset on annettu tarkemmin tässä luvussa. Selvityksessä puhutaan myös apuvälineistä ja niihin liittyvistä teknisistä käsitteistä, kuten ”ruudunlukija” tai ”selausjärjestys”, jotka voivat olla osalle raportin lukijoista vieraita; myös näitä käsitteitä on avattu alempana ennen itse tulosisiä.

Saavutettavuusongelman tyyppi

Näkörajoite

Vaikuttaa henkilöihin, joiden näkökyky on alentunut tai jotka eivät näe lainkaan kuuluvat tähän ryhmään.

Kuulorajoite

Vaikuttaa henkilöihin, joiden kuulo on alentunut tai jotka eivät kuule lainkaan ilman kuulokojetta.

Kognitiivinen

Ongelma tekee teksti— ja kuvasisältöjen, tai käyttöpolkujen ymmärtämisen vaikeaksi erityisesti henkilöille, joilla on kieleen, lukemiseen, keskittymiseen tai sisältöjen suhteiden hahmottamiseen liittyviä rajoitteita.

Apuvälineet

Ongelma vaikuttaa käyttäjiin, jotka toimivat palvelussa pelkän näppäimistön kanssa ilman hiirtä, tai joiden motorinen tai puheohjaukseen perustuva apuväline toimii näppäimistörajapinnan kautta.

Apuvälineitä ja niihin liittyviä käsitteitä

Ruudunlukuohjelma

Ruudunlukija on apuvälineohjelma, jonka avulla vaikeasti heikkonäköinen tai sokea henkilö voi toimia tietoteknisten laitteiden, kuten älypuhelimien tai tietokoneen kanssa kuulonvaraisesti ilman, että käyttäjän tarvitsee nähdä, mitä laitteen näytöllä näkyy. Apuväline lukee käyttöjärjestelmän ja sovellusten visuaalisesti esittämät tiedot ääneen ja tarjoaa mekanismeja, joiden avulla käyttäjä voi komentaa laitetta kuulemansa informaation perusteella.

Ruudunlukijan kanssa toimiminen on vaativampaa, kuin normaali, visuaalinen puhelimen tai tietokoneen käyttötapa. Apuvälineen käyttäjä voi esimerkiksi tarkastella sovelluksen esittämästä ”ruudusta” tai näkymästä kerrallaan vain yhtä pistettä, jota liikuttamalla hän jäsentää sovelluksen esittämät tiedot; toisaalta apuvälineen ääneen lukemat kuvaukset ovat myös varsin teknisiä, sillä nimestään huolimatta ruudunlukija ei varsinaisesti lue, mitä näytöllä näkyy, vaan tulkitsee sovelluksen tai verkkosivun taustalla olevaa ns. lähdekoodia ja teknisiä määrittäyksiä. Tästä seuraa, että ruudunlukija toimii parhaiten sovelluksissa, jotka on toteutettu teknisesti joko täysin standardinmukaisesti tai joissa muuten on erityisesti huomioitu apuvälineen tarvitsemat määrittäykset.

Ruudunsuurennus

Apuvälinetoiminto, joka voi olla sisäänrakennettu laitteeseen tai joka voidaan ottaa käyttöön erillisellä sovelluksella. Suurentaa tietyn alueen tai koko näytön kerrallaan esittämät tiedot niin, että heikkonäköinen käyttäjä voi paremmin erottaa esimerkiksi sovelluksessa olevat tekstit ja kuvat.

Näppäimistöselaus

Erityisesti tietokoneisiin liittyvä käyttötapa, jossa käyttäjä toimii verkkosivulla tai sovelluksessa pelkän näppäimistön avulla ilman hiirtä. Näppäimistöselaus perustuu ns. näppäimistökohdistukseen, jota käyttäjä liikuttaa näytön kohteiden välillä ja jonka avulla hän voi siten ”klikata” linkkejä tai aktivoida painikkeita ilman hiiren osoitinta. Monet

apuvälineet, kuten ruudunlukijat ja erilaiset motoriset kytkinohjaimet perustuvat vastaavaan toimintatapaan.

Näppäimistökohdistus tai selainkohdistus

Kts. edellinen. Myös ruudunlukija toimii selainkohdistimen perusteella, sillä käyttäjä tarkastelee kerrallaan aina jotakin tiettyä pistettä tai osaa sovelluksen sisällöstä, ja tämä piste valitaan kohdistimella, jota käyttäjä liikuttaa samaan tapaan, kuin näppäimistöselauksessakin.

Selausjärjestys

Liittyy edellä keskusteltuihin näppäimistöselaukseen, ruudunlukijaan, ja näppäimistökohdistukseen. Selausjärjestys kuvaa, missä järjestyksessä näppäimistökohdistin liikkuu sovelluksen tai verkkosivun sisällä; toisin sanoen, missä järjestyksessä esimerkiksi ruudunlukija jäsentää sisällön, kun kohdistusta liikutetaan eteenpäin tai taaksepäin sovellusnäkyssä. Selausjärjestys voi poiketa näkymän visuaalisesta taitosta riippuen, miten sovellus tai palvelu on ohjelmoitu.

Suoratoistopalveluihin liittyviä käsitteitä

Kieliattribuutti

Sovelluksissa ja verkkosivuilla oleva tekninen kielimäärittäminen, joka kertoo avustavalle teknologialle, kuten ruudunlukuohjelmalle, millä kielellä mikäkin palvelun osio on laadittu. Jos kielimäärittäminen on virheellinen tai se puuttuu, ei apuvälineohjelma osaa välttämättä puhua sisältöjä ääneen oikeanlaisella syntetisaattorilla, ja käyttäjän voi olla vaikea toimia palvelussa.

Ohjelmatekstitys

Tekstitys suomen- ja ruotsinkielisiin ohjelmiin, joka voidaan kytkeä päälle tai pois ohjelman katselun aikana. Esimerkiksi suomenkieliseen ohjelmaan voi olla tarjolla suomenkielinen ja ruotsinkielinen ohjelmatekstitys, jonka katselija voi halutessaan ottaa käyttöön. Ohjelmatekstitystä tarvitsevat erityisesti kuulovammaiset.

Käännöstekstitys

Tekstitys vieraskielisiin (muihin kuin suomen- ja ruotsinkielisiin) ohjelmiin. Suoratoistopalveluissa tarvitaan ruudunlukijaa, jotta näkövammaisen voi kuulla vieraskielisen käännöstekstityksen laitteen ruudulta. Lineaarisessa televisiossa tästä palvelusta käytetään termiä äänipalvelu. Äänipalvelua tarvitsevat erityisesti näkövammaiset.

Toistinnäkymä

Sovelluksessa tai verkkosivulla oleva osio, joka toistaa katseltavan ohjelman. Toistinnäkymässä ovat katseluun liittyvät kontrollit, kuten ”pysäytä/jatka”, ”säädä äänenvoimakkuutta”, ”kelaa eteenpäin/taaksepäin”, jne.

Kuva 1: Toistinnäkymä (toisto keskeytetty) YLE Areenan verkkosivulla.
Kotimaisen elokuvan suomenkielinen ohjelmatekstitys on kytketty päälle.

3 TULOKSET

Kartoituksen tulokset esitetään luvun 2 työvaihejaon mukaisesti. Jokaista päätelaitetyyppiä kohden on annettu taulukko, joka listaa käyttötapauksiin liittyvien saavutettavuusongelmien kuvaukset, merkitykset ja kohderyhmät (luku 2.2).

Taulukon oheen on lisätty keskeisimpiä johtopäätöksiä havainnoista. Laajempi yhteenveto löytyy luvusta 4.

3.1 Työpöytäselaimet

Taulukko 1: YLE Areena / työpöytäselaus

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukija voi kohdistaa käännöstekstityksen, mutta sen lukeminen vaatii kohdistuksen siirtämistä edes takaisin dialogin tahdissa, mikä on kohtuuttoman vaikeaa, jos tekstiä ei voi nähdä.	Näkörajoite
Kriittinen	Toistinnäkymässä äänenvoimakkuutta ei voi säätää ruudunlukijalla.	Näkörajoite
Kriittinen	Toistinnäkymässä on ruudunlukijalle englanniksi nimettyjä kontrolleja.	Apuvälineet, Näkörajoite
Kriittinen	Ohjelmat -päävalikkoa ei voi avata ruudunlukijalla; kuvattu virheellisesti linkiksi.	Näkörajoite
Merkittävä	Ohjelmat -päävalikko avautuu ja sulkeutuu automaattisesti, kun se kohdistetaan hiirellä tai kohdistin viedään sen alueelta.	Apuvälineet, motoriset rajoitteet
Merkittävä	Näppäimistökohdistusta ei esitetä joissain käyttöliittymäkohteissa, kuten muutamissa ohjelmalistausten pienoiskuvissa.	Apuvälineet
Merkittävä	Päänavigointivalikossa ja palveluun kirjautumisessa on virheellinen selausjärjestys näppäimistökäytössä.	Apuvälineet
Vähäinen	Sisällöt erottuvat palvelussa pääasiassa hyvin, mutta kuvien päälle taitettu valkoinen teksti on monin paikoin turhan vaikeaa erottaa. Yksittäisissä käyttöliittymäkohteissa on myös heikkoja kontrasteja	Näkörajoite
Vähäinen	Pääsivulta puuttuu ns. hyppylinkki, jolla käyttäjä voi ohittaa sivujen alussa toistuvat sisällöt.	Apuvälineet, Näkörajoite
Vähäinen	Pääsivulla toistuu automaattisesti liikkuvaa kuvaa ("Radio Sodoma" –mainos), jota ei ole yksinkertaista pysäyttää.	Kognitiivinen

Yhteenveto

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa että käännöstekstityksen vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle, mutta se on varsin suoraviivaista.
- Ohjelmatekstitys otetaan käyttöön toistinnäkymän oikeassa alareunassa olevasta kuvakkeesta, joka avaa ponnahdusvalikon, joka listaa tarjolla olevat ohjelmatekstikielet (kts. kuva 1, luku 2.3).

- Tekstityksen kokoa voi säätää.
- Tekstityksiä voi teknisesti lukea myös ruudunlukijalla, mutta käytännössä se on liian vaikeaa, sillä käyttäjän on jatkuvasti uudelleenkohdistettava käännöstekstitys.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Äänenvoimakkuutta ei voi säätää ruudunlukijalla, mikä voi olla joillekin käyttäjille kriittinen ongelma, etenkin, jos samalla tulisi voida kuunnella tekstityksiä.
- Palvelu toimii teknisesti riittävän hyvin näppäimistökäytössä, mutta kehnosti toteutettu navigointivalikko ja muutamissa paikoissa katoava näppäimistökohdistus heikentävät käytettävyyttä.

Taulukko 2: mtv / työpöytäselaus

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukija voi kohdistaa käännöstekstityksen, mutta sen lukeminen vaatii kohdistuksen siirtämistä edes takaisin dialogin tahdissa, mikä on kohtuuttoman vaikeaa, jos tekstiä ei voi nähdä.	Näkörajoite
Kriittinen	Ohjelmatekstitykseen liittyvän ponnahdusvalikon kohteet eivät ole kohdistettavissa näppäimistöllä tai ruudunlukijalla. Ohjelmatekstitystä ei siten voi kytkeä käyttöön ilman hiirtä.	Näkörajoite, Apuvälineet
Kriittinen	Toistinnäkymää voi hallita näppäimistöllä vain, jos sen voi ensin kohdistaa hiiriosoitimella. Pelkkä näppäimistöselaus ei ole palvelussa tuettu.	Apuvälineet
Kriittinen	Ruudunluvun käyttäjä ei voi kohdistaa kaikkia toistinnäkymän kontrolleja.	Näkörajoite
Kriittinen	Näppäimistökohdistusta ei esitetä navigointibannerissa eikä ohjelmalistauksessa.	Apuvälineet
Merkittävä	Tekstityksen kokoa tai tyyliä ei voi säätää.	Näkörajoite, Kuulorajoite
Merkittävä	Palvelun navigointibannerissa on puutteellisesti ruudunlukijalle kuvattuja kohteita; hakutoimintoon liittyy myös	Näkörajoite

	selausjärjestysongelma, jonka vuoksi hakukenttää voi olla vaikea löytää.	
Merkittävä	Käyttöliittymässä on elementtejä, joiden kontrastit ovat heikot. Myös toisinnäkymän valkeat, paljaat kontrollit sekoittuvat helposti kuvasisältöön.	Näkörajoite
Merkittävä	Hyppylinkki puuttuu.	Näkörajoite, Apuvälineet

Yhteenveto

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen osassa kotimaisia ohjelmia. Lisäksi palvelu tarjoaa käännöstekstityksen kaikkiin vieraskielisiin ohjelmiin.
- Kotimainen ohjelmatekstitys tulee itse kytkeä päälle toistinnäkymässä olevasta ponnahdusvalikosta. Se onnistuu kuitenkin vain, kun palvelua käytetään hiirellä. Pelkästään näppäimistön tai ruudunluohjelman varassa toimiva käyttäjä ei voi ottaa ohjelmatekstitystä käyttöön.
- Käännöstekstityksiä voi teknisesti lukea myös ruudunlukijalla, mutta käytännössä se on liian vaikeaa, sillä käyttäjän on jatkuvasti uudelleenkohdistettava tekstitys.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Virheellinen kieliattribuutti haittaa ruudunluvun käyttäjiä merkittävästi ja on osalle käyttäjistä kriittinen ongelma.
- Viittomakielistä sisältöä ei ole tarjolla.
- Ruudunluvun käyttäjän, joka ei voi tarkastella selainnäköä näönvaraisesti, on käytännössä mahdoton toistaa ohjelmia ilman näkevän henkilön apua.
- Myös ohjelmien katsominen ilman hiirtä, pelkällä näppäimistöllä, on mahdotonta.

Taulukko 3: Nelonen Ruutu / työpöytäselaus

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Sivusto välittää ruudunlukijalle virheellisen kieliattribuutin, mikä tekee sisältöjen kuuntelun vaikeaksi	Näkörajoite
Kriittinen	Toistinnäkymä avautuu visuaalisesti, kuin modaali, mutta teknisesti jättää selainkohdistuksen taustalla olevaan sivupohjaan	Näkörajoite, Apuvälineet
Kriittinen	Toistinnäkymän kontrollit ovat apuvälineteknisesti nimettömiä	Näkörajoite, apuvälineet
Kriittinen	Näppäimistökohdistusta ei esitetä navigointibannerissa eikä ohjelmalistauksessa	Apuvälineet
Merkittävä	Tekstitystä ei voi säätää	Kuulorajoite, Näkörajoite
Merkittävä	Käyttöliittymässä on elementtejä, joiden kontrastit ovat heikot. Myös toisinnäkymän	Näkörajoitteet

	valkeat, paljaat kontrollit sekoittuvat helposti kuvasisältöön.	
Merkittävä	Palvelun navigointivalikko on kuvattu teknisesti väärin apuvälineohjelmille	Näkörajoite, Apuvälineet, Motoriset rajoitteet
Merkittävä	Hyppylinki puuttuu	Näkörajoite, Apuvälineet
Vähäinen	Tekninen otsikointi epäjohtonmukaista	Näkörajoite

Yhteenveto

- Palvelun tekninen saavutettavuus vastaa pitkälti mtv:n palvelua. Nelonen Ruutu ei kuitenkaan tarjoa kotimaisia ohjelmatekstityksiä, kuten mtv.

Taulukko 4: AlfaTV / työpöytäselaus

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Sivun navigointiosan interaktiiviset kohteet, kuten "suora lähetys", on kuvattu puutteellisesti ruudunlukijalle; käyttäjä ei voi aktivoida kohteita.	Näkörajoite
Kriittinen	Toistinnäkymässä äänen voi kytkeä päälle ja pois ruudunlukijalla, mutta sen voimakkuutta ei voi säätää.	Näkörajoite
Kriittinen	Toistinnäkymässä on painikkeita, joita ei voi kohdistaa näppäimistöselauksessa.	Apuvälineet
Kriittinen	Toistinnäkymässä on olennaisia, valitsimiin liittyviä tekstejä, jotka ovat englanniksi suomenkielisellä sivulla.	Kognitio
Kriittinen	Hakukenttää ei voi kohdistaa ruudunlukijalla.	Näkörajoite
Merkittävä	Sivustolla on linkkejä, jotka on nimetty heikosti käyttäjälle, joka ei voi tarkastella linkin kontekstia näönvaraisesti tai ei osaa jäsentää sitä vaivatta.	Näkörajoite, Kognitio
Merkittävä	Tekstitystä ei voi säätää.	Kuulorajoite, Näkörajoite
Merkittävä	Sivun semanttinen rakenne on kuvattu puutteellisesti ruudunlukijalle; mm. tekninen otsikointi puuttuu.	Näkörajoite
Merkittävä	Käyttöliittymässä on heikkoja kontrasteja, jotka tekevät erityisesti fokuoitujen kohteiden erottamisen vaikeaksi.	Näkörajoite
Merkittävä	Navigointibanneriin ja ohjelmalistaukseen liittyy selausjärjestysongelmia.	Näkörajoite, Apuvälineet

Yhteenveto

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.

- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Palvelussa on tarjolla myös viittomakielistä sisältöä, joka on kategorisoitu erilleen muista ohjelmista.
- Apuvälinekäyttö (visuaalinen ja ei-visuaalinen) on osin mahdotonta; taitava ruudunluvun käyttäjä kykenee kuitenkin toistamaan sisältöjä.
- Palvelu on tarjolla vain suomeksi.

3.2 Mobiililaitteiden apit

Taulukko 5: YLE Areena / iOS ja Android appi

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	iOS: Painikkeet, joilla ohjelmassa voi hypätä eteen- ja taaksepäin, ja jolla valitaan tekstitys, ovat nimetty apuvälineille englanniksi.	Näkörajoite
Kriittinen	iOS: Ohjelmalistauksessa ja hakutulostähtäessä olevien ohjelmasarjojen pienoiskuvat näyttyvät ruudunlukijalle passiivisina teksteinä ja/tai kuvina, vaikka ne ovat interaktiivisia, klikattavia kohteita	Näkörajoite
Kriittinen	Android: Toistinnäkymän kontrollit ovat kohdistettavissa ruudunlukijalla vain, jos käyttäjä ensin aktivoi nimeämättömän toistinruudun	Näkörajoite, Kognitio
Kriittinen	Android: Ruudunlukija ei lue käännöstekstityksiä	Näkörajoite
Merkittävä	iOS: Videon toistinkohdan valinta liikusäätimestä ei onnistu teknisesti oikealla tavalla ruudunlukijalla	Näkörajoite
Merkittävä	iOS: Hakukenttä ei luovuta ruudunlukijan kohdistusta, vaikka käyttäjä painaa näppäimistön "Hae" eli "enter"-painiketta.	näkörajoite
Vähäinen	"Lisää suosikkeihin" -toiminto on kuvattu ruudunlukijalle harhaanjohtavasti "Toiminnot"	Näkörajoite, Kognitio

Yhteenveto

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa ja käännöstekstityksen vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle, mutta pelkän ruudunlukijan varassa toimiva käyttäjä ei tätä kyennyt itse tekemään.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Toisin kuin työpöytänäytössä, iOS –sovelluksessa myös ruudunlukija kykenee automaattisesti seuraamaan ja lukemaan käännöstekstityksen. Android –versiossa tämä ei kuitenkaan Talkback—ruudunlukijalla toiminut.

Taulukko 6: mtv / iOS ja Android appi

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukijalla ei voi kuunnella tekstitystä.	Näkörajoite
Kriittinen	iOS: Ohjelmalistauksessa ja hakutulospäätöksessä olevat ohjelmaruudut on kuvattu ruudunlukijalle passiivisina, vaikka ne ovat klikattavia kohteita.	Näkörajoite
Kriittinen	iOS: Ruudunlukija tulkitsee sovelluksen sisältöjen kieleksi englannin.	Näkörajoite, Kognitio
Kriittinen	Android: Toistinnäkymän painikkeita ei ole nimetty ruudunlukijalle.	Näkörajoite
Merkittävä	Android: Toistinruutu on aktivoitava ruudunlukijalla ennen kuin käyttäjä voi kohdistaa siihen liittyvät kontrollit ruudunlukijalla.	Näkörajoite, Kognitio
Merkittävä	Android: Osa käyttöliittymän kontrolleista voi kadota, kun käyttäjä siirtyy ruudunlukijan kanssa vaak- ja pystysuuntaisen näkymän välillä.	Näkörajoite, Kognitio
Merkittävä	Android: Ohjelmalistauksissa ruudunlukija voi liikkua kohteissa, jotka ovat visuaalisesti piilossa muun sisällön alla.	Näkörajoite, Kognitio
Merkittävä	Käännöstekstitystä ei voi säätää.	Kuulorajoite, Näkörajoite

Yhteenveto

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Tekstitystä ei voi kuunnella ruudunlukijalla.
- Väärä kielimäärittäminen on iso ongelma iOS –apissa ruudunluvun käyttäjälle.
- Android –versiossa myös ohjelmien toistaminen on ruudunlukijalla mahdotonta ilman näönvaraista tarkastelua tai näkevän käyttäjän apua.

Taulukko 7: Nelonen Ruutu / iOS ja Android appi

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukijalla ei voi kuunnella tekstityksiä	Näkörajoite
Kriittinen	Sovellus voi ajautua yhtäkkiä virheelliseen toimintatilaan ruudunlukijan kanssa: Näyttö tyhjenee sisällöstä, mutta samalla teknisesti navigointivalikko avautuu.	Näkörajoite, Kognitio

Kriittinen	iOS: Käyttöliittymässä ja erityisesti toistinnäkymässä on painikkeita, jotka on nimetty ruudunlukijalle englanniksi.	Näkörajoite
Kriittinen	iOS: Aloitusnäkyman ohjelmalistauksen ohjelmaruutuja ei voi kohdistaa lainkaan ruudunlukijalla, eikä ohjelmien toistoa siten käynnistää.	Näkörajoite
Kriittinen	iOS: Toistinnäkymän säätimet eivät ole löydettävissä ruudunlukijalla sen normaalilla käytötavalla.	Näkörajoite, Kognitio
Kriittinen	Android: Ohjelmalistauksessa ja hakutulostilassa on ohjelmaruutuja, joita ei ole nimetty ruudunlukijalle.	Näkörajoite
Kriittinen	Android: Toistinnäkymässä on kontrolleja, joita ei ole nimetty ruudunlukijalle.	Näkörajoite
Merkittävä	Käännöstekstitystä ei voi säätää.	Kuulorajoite, Näkörajoite

Yhteenveto

- Keskeiset saavutettavuuspuutteet ovat vaikutukseltaan samanlaisia, kuin mtv:n mobiiliapissa.

3.3 Älytelevisiot

WEBOS 4.5

Alusta tukee sisäänrakennettua käyttöaputoimintoja, jotka ovat kytkettävissä päälle laitteen asetuksista. Näitä ovat:

- ohjelmatekstitykset
- käyttöliittymän suurikontrastinen tila
- ruudunlukija
- tekstin sanelu laitteen mikrofonin avulla.

Taulukko 8: webOS / YLE Areena

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Kirjautumisnäkyvässä ruudunlukija ei puhu valintoja tai sisältöjä	Näkörajoite
Kriittinen	Ruudunlukija ei lue käännöstekstitystä	Näkörajoite
Merkittävä	Kohdistimen kontrasti on erittäin heikko, kun käyttäjä syöttää tekstiä virtuaalinäppäimistöllä.	Näkörajoite
Vähäinen	Toistoa voi hallita pelkästään kaukosäätimen vastaavista napeista, ei sovelluksen oman käyttöliittymän kautta.	Näkörajoite, Kognitio, Motoriset rajoitteet

Vähäinen	Sovelluksessa on valkoista tekstiä ohjelmien pienoiskuvien päällä, mikä voi tehdä ohjelmien nimistä ja tiedoista hankalia nähdä.	Näkörajoite

Yhteenveto

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen sekä kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa että käännöstekstityksen vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Sovellus oli esiasennettu testilaitteeseen, mikä on iso käytettävyysetu ruudunluvun kanssa toimivalle tai älytelevision vaikeaksi kokevalle käyttäjälle.
- Sanelun toimivuus sovelluksen haussa jäi epäselväksi, sillä laitteen tukea tälle toiminnolle ei voitu varmistaa.

Taulukko 9: webOS / mtv

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukija kuvaa käyttöliittymän sisällöstä vain alustan standardipainikkeet.	Näkörajoite
Kriittinen	Ruudunlukijalla ei voi kuunnella tekstitystä.	Näkörajoite
Merkittävä	Kohdistuksen kontrasti on heikko.	Näkörajoite
Vähäinen	Toistinnäkymästä paluu onnistuu vain kaukosäätimen ”takaisin” napilla; omaa käyttöliittymäelementtiä toiminnolle ei ole.	Näkörajoite, Kognitio
Vähäinen	Sisäänkirjautumisnäkyvässä on vaikea tietää, mitä pitää kirjoittaa mihinkin kenttään, tai mitä edes pitää tehdä. Kenttien otsikot ja ohjeet puuttuvat.	Kognitio

Yhteenveto

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Ruudunlukijan kanssa palvelussa ei voi käytännössä toimia.
- Sovellus piti asentaa erikseen, mikä voi olla osalle käyttäjistä haastavaa.

Taulukko 10: webOS / Nelonen Ruutu

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Ruudunlukija ei lue käyttöliittymän sisältöä alustan standardipainikkeita lukuun ottamatta.	Näkörajoite
Kriittinen	Ruudunlukija ei lue tekstitystä	Näkörajoite

Merkittävä	Kohdistuksen kontrasti on heikko.	Näkörajoite

Yhteenveto

- Palvelun saavutettavuus vastaa keskeisiltä osin mtv:n palvelua.

ANDROID TV

Alusta tukee sisäänrakennettua käyttöaputoimintoja, jotka ovat kytkettävissä päälle laitteen asetuksista. Näitä ovat:

- ohjelmatekstitykset (säädetävissä)
- käyttöliittymän suurikontrastinen tila
- Käyttöliittymän merkkikoon suurentaminen
- ruudunlukija (toimintapa monipuolisesti säädetävissä)
- tekstin sanelu laitteen mikrofonin avulla.

Lisäksi alustan sovellukset tuntuvat olevan valikoiden sijoittelun ja toimintalogiikan suhteen standardoituja. Tästä seuraa, että esimerkiksi sovelluksen asetukset löytyivät aina samoin. Vastaavasti myös eri palvelujen toistinnäkymän toimivat hyvin yhdenmukaisesti.

Myös sanelu aloitetaan aina samalla tavalla, koska toiminto on käyttöjärjestelmän tarjoama, eikä ilmeisesti riipu syöttökentän teknisistä määrittämisistä. Mikä parasta, ruudunlukijakin toimii sovellusten käyttöliittymässä ongelmitta (ilmeisesti) ilman, että sovelluskehittäjien on erikseen sitä edes huomioitava.

Yhteenveto: Android TV / YLE Areena

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa ja käännöstekstityksen vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle.
- Ruudunlukijalle ei voi kuitenkaan kuunnella käännöstekstityksiä.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Käyttöönotto vaatii Android -tunnuksen luomisen ja kirjautumisen Play Storeen, mikä voi olla vaikea prosessi osalle käyttäjistä, etenkin, jos laitteen ruudunluku on aktivoituna. Työvaihe voi myös vaatia tietokoneen tai puhelimen käyttöä.
- Ohjelmien pienoiskuvien tekstin kontrasti on parempi, kuin webOS:ssä, koska merkit on sijoitettu osin värilliselle pohjalle.
- Käyttöliittymän kielen voi asettaa myös sovelluksesta käsin.
- Android TV:n sanelu toimii erinomaisesti. Se tekee mm. hauista nopeita ja vaivattomia ns. virtuaalinäppäimistön käyttöön verrattuna.
- Muuten palvelu toimii, kuten webOS –versio; käyttöliittymä kuitenkin poikkeaa esim. toistinnäkymän kontrollien osalta merkittävästi.

Yhteenveto: Android TV / mtv

- Käyttöönotto kuten Areenassa.
- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.

- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Palvelua voi käyttää myös ruudunlukijalla, mutta tekstiä sillä ei voi lukea.

Yhteenveto: Android TV / Nelonen Ruutu

- Palvelun saavutettavuus vastaa keskeisiltä osin mtv:n palvelua.

TIZEN

Alusta tukee sisäänrakennettua käyttöaputoimintoja, jotka ovat kytkettävissä päälle laitteen asetuksista. Näitä ovat:

- ohjelmatekstitykset
- käyttöliittymän suurikontrastinen tila
- Käyttöliittymän merkkikoon suurentaminen
- ruudunlukija.

Yhteenveto: Tizen / YLE Areena

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen sekä kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa että käännöstekstinä vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Käyttöönotto vaatii Samsung -tunnuksen luomisen ja sovelluksen asentamisen, mikä voi olla vaikea prosessi osalle käyttäjistä, etenkin, jos laitteen ruudunluku on aktivoituna. Työvaihe voi myös vaatia tietokoneen tai puhelimen käyttöä.
- Ruudunlukija ei toimi sovelluksessa, mikä on kriittinen puute osalle näkövammaisista käyttäjistä.
- Käyttöliittymä on jälleen erilainen, kuin Android TV:ssä (jossa on oma design - ohjeistuksensa), mutta muuten sovellus toimii, kuten muutkin älytelevisioversiot.

Yhteenveto: Tizen / mtv ja Nelonen Ruutu

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Käyttöönotto vaatii Samsung -tunnuksen luomisen ja sovelluksen asentamisen, mikä voi olla vaikea prosessi osalle käyttäjistä, etenkin, jos laitteen ruudunluku on aktivoituna. Prosessi voi myös vaatia tietokoneen tai puhelimen käyttöä.
- Ruudunlukija ei toimi sovelluksessa, mikä on kriittinen puute osalle näkövammaisista käyttäjistä.
- Käyttöliittymä on yhdenmukainen Android TV –version kanssa.

3.4 Google Chromecast

Mobiililaitteen näytöllä oleva Chromecast –kuvake, josta toisto aloitetaan, on visuaalisesti pieni ja voi olla vaikea löytää ja tunnistaa heikkonäköisille käyttäjille. Lilliputtimainen kuvake on myös motorisesti hankala, sillä se sijaitsee yleensä aivan liki muita toistinnäkymän aktivoitavia elementtejä.

Ainoa suoratoistopalveluihin liittyvä saavutettavuushavainto, joka Chromecastista tehtiin, liittyi ohjelmatekstityksiin, kun lähteenä oli YLE Areena –sovellus mobiililaitteessa: Jos ohjelmatekstitykseksi asetettiin kotimainen tekstitys, joka oli tarjolla esimerkiksi kotimaisessa, muuten tekstittämättömässä ohjelmassa, ei tekstitys välittynyt TV:ssä näkyvään kuvaan. Striimiin ”poltettu”, aina oletuksena näkyvä käännöstekstitys sen sijaan välittyi normaaliin tapaan.

3.5 Apple TV

Chromecastista poiketen Apple TV tuo television ja käyttäjän väliin oman käyttöliittymän (tvOS), joka korvaa television käyttöjärjestelmän ja toimii siitä riippumattomasti. Tästä seuraa, että käyttäjän on ymmärrettävä, että television oma käyttölogiikka ja omat sovellukset eivät enää olekaan käytössä, kun Apple TV kytketään päälle, vaan niiden tilalla on nyt toinen, poikkeavalla tavalla toimiva järjestelmä, jossa on omat, erikseen asennettavat sovelluksensa. Käyttöliittymäkerrosten hahmottaminen ei ole kaikille käyttäjille selvää.

Etuna tvOS—järjestelmästä on, että esimerkiksi käyttöaputoiminnot voivat olla paljon laajemmat, kuin TV:n omassa järjestelmässä. Niiden valikoima ja toteutus onkin kattava ja pitkälle kehittynyt, ja Applen tuote on tässä suhteessa verrannollinen AndroidTV:hen; joskin erilaisten säätömahdollisuuksien kirjo on, jos mahdollista, vielä Androidiakin laajempi; jopa siinä määrin, että erilaisten käyttöapuasetusten kanssa voi kokemattomalta mennä nopeasti sormi suuhun.

TvOs tukee ainakin seuraavia keskeisiä käyttöaputoimintoja ja niiden eri tiloja:

- ruudunlukija
- käyttöliittymän väri- ja kontrastisäädöt
- sanelu
- ulkoinen näppäimistö (ja jotkin muut ulkoiset Bluetooth –laitteet).

Käytöstä yleisesti

Apple TV:tä ohjataan oletusarvoisesti sen omalla kaukosäätimellä, joka toimitetaan laitteen mukana. Vaihtoehtoisesti käyttöliittymää voi komentaa myös esim. ulkoisella näppäimistöllä tai muulla yhteensopivalla ohjaimella.

Kaukosäätimen käyttö voi olla motorisesti huomattavankin vaativaa. Päänvaivaa aiheutti testitilanteessa kutienkin enemmän ruudunlukijan ja kaukosäätimen yhteispeli, joka ei testiversion (tvOS 12.4) kanssa aina tuntunut johdonmukaiselta. Oli esimerkiksi toisinaan hankala ennakoida, mihin käyttöliittymäkohteeseen ruudunlukijan kohdistin seuraavaksi siirtyy, tai mikä on suorin reitti jonkin muun kohteen luo.

On epäselvää, johtuiko tämä sovellusten toteutuksesta vai VoiceOver –ruudunlukijan toimintatavasta tvOS –alustalla. Toisaalta Apple vahva panostus

käyttöliittymäkonventioihin näyttää ainakin takaavan, että sovellusten käyttöliittymät ovat yhdenmukaisia AndroidTV:n tapaan, mikä tekee esimerkiksi suoratoistopalveluihin liittyvien sovellusten välillä siirtymisen kognitiivisesti helpommaksi, kun käyttäjä tuntee jo valmiiksi, miten sovelluksen kanssa tulisi toimia.

Käyttöaputoiminnoista sanelua ei saatu AppleTV:n kanssa toimimaan yhdessäkään sovelluksessa. On epäselvää, johtuiko tämä sovellusten toteutuksesta vai raudan ja ohjelmiston yhteensopivuusongelmasta. Ainakaan tvOS ei opastanut käyttäjää, miten sanelu tulisi voida ottaa käyttöön tai mikä sen toiminnan mahdollisesti esti.

SUORATOISTOPALVELUJEN SOVELLUKSET

Yhteenveto: Apple TV / YLE Areena

- Palvelu tarjoaa ohjelmatekstityksen kotimaisissa (suomi, ruotsi) tallenteissa ja käännöstekstityksen vieraskielisissä sisällöissä. Kotimainen tekstitys tulee itse kytkeä päälle.
- Viittomakielisiä sisältöjä on tarjolla ja ne on listattu omaksi hakukategoriaksi.
- Käyttöönotto vaatii asennuksen.
- Ruudunlukijalla ei voi kuunnella käännöstekstityksiä.
- Ääniraidan voi kuitenkin vaihtaa, jos vaihtoehtoisia kieliversioita on tarjolla.

Taulukko 15: AppleTV / Nelonen Ruutu

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Käyttöliittymässä on kohteita, kuten ”toista” – painike tai ”lisää suosikkeihin”, jotka aina on nimetty englanniksi ruudunlukijalle.	Näkörajoite
Kriittinen	Ruudunlukija ei saa minkäänlaista kuvausta ohjelmalistauksessa olevista kohteista. Ohjelmia ei voi valita muutoin, kuin näönvaraisesti.	Näkörajoite
Kriittinen	Ruudunlukijalla ei voi kuunnella tekstitystä.	Näkörajoite
Merkittävä	Käyttöliittymässä on heikkoja kontrasteja, jotka vaikeuttavat sisältöjen erottamista.	Näkörajoite

Yhteenveto

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Käyttöönotto vaatii asennuksen.

Taulukko 16: AppleTV / mtv

Vaikutus	Kuvaus	Kohderyhmä
Kriittinen	Toistinnäkymässä säätimet on kuvattu ruudunlukijalle englanniksi ("media controls", "remaining", "elapsed", ...)	Näkörajoite
Merkittävä	Käyttöliittymässä on heikkoja kontrasteja, jotka vaikeuttavat sisältöjen erottamista.	Näkörajoite

Yhteenveto

- Ohjelmatekstitystä ei ole tarjolla.
- Vieraskielisissä ohjelmissa palvelu tarjoaa käännöstekstityksen, jonka ominaisuuksia ei voi säätää.
- Viittomakielisiä sisältöjä ei ole tarjolla.
- Käyttöönotto vaatii asennuksen.

4 YHTEENVETO TULOKSISTA

Tekstitykset

Suoratoistopalveluista Yle Areena tarjoaa selvästi kattavimman ja laadukkaimman tuen tekstityksille, joita mm. kuulorajoitteiset henkilöt tarvitsevat. Riippumatta, käytetäänkö palvelua työpöytäselaimella, mobiililaitteen natiivilla apilla, vai älytelevisiolla, käyttäjälle on tarjolla aina sekä vieraskielisten ohjelmien käännöstekstitys että suomen- tai ruotsinkielinen laadukas ohjelmatekstitys, joka kattaa suuren osan kotimaisesta ohjelmatarjonnasta. Heikkonäköisten käyttäjien iloksi myös tekstin koko oli useimmissa palvelun versioissa säädettävissä.

Apuvälinekäyttäjän kannalta tekstitys kuitenkin toimi vain osittain. Älytelevisioissa ruudunlukija ei osannut seurata tekstitystä lainkaan, ja työpöytäselaimenkin kanssa tekstitysten kuuntelu onnistui vain teknisesti: Käyttäjän oli jatkuvasti osattava uudelleenkohdistava toistimen tekstitysalue, mikä teki ohjelmien katselusta käytännössä kohtuuttoman vaikeaa. Sen sijaan iOS—apeissa tekstien luku onnistui myös apuvälineohjelmalla moitteetta.

Kaupallisista palveluista vain mtv tarjoaa suomen- tai ruotsinkielisen ohjelmatekstityksen kotimaisissa ohjelmissa. Palveluun liittyy tosin rajoituksia: Ohjelmatekstitys on saatavilla ainoastaan mtv:n työpöytäselaimille suunnitellulla verkkosivulla ja vain osalle kotimaisista ohjelmista. Lisäksi ohjelmatekstityksessä ilmeni teknisiä ongelmia, joiden vuoksi sitä voi olla mahdoton hyödyntää, jos palvelua käytetään pelkän ruudunlukuohjelman tai näppäimistön avulla.

Mobiililaitteille ja älytelevisioille tarkoitetuissa palveluversioissa ohjelmatekstitystä ei vielä ollut tarjolla. Tämä voi laskea niiden hyötyä, jos käyttäjällä on kuulorajoite tai jos hän muista syistä tarvitsee tekstitystä myös kotimaisissa ohjelmissa, esimerkiksi heikon kielitaidon vuoksi.

Toisin kuin ohjelmatekstitys, mtv:n käännöstekstitys on ”poltettu” videostriimiin ja on siten kiinteä osa kuvaa; ruudunlukuohjelmat eivät voi hyödyntää tällaista tekstitystä.

Nelonen Ruutu ja AlfaTV eivät tarjoa kotimaisia ohjelmatekstityksiä lainkaan. Katsojan on tyytyminen pelkkään videostriimiin upotettuun, kiinteään käännöstekstitykseen, jota näkörajoitteinen käyttäjä ei voi säätää tai kuunnella ruudunlukuohjelmalla.

Viittomakielinen sisältö

Palveluntarjoajista sekä YLE että AlfaTV tuottavat myös viittomakielistä sisältöä, joka on lisäksi listattu omiksi hakukategorioikseen: AlfaTV:ssä ohjelmat löytyvät ”Kuulovammaisille” –nimikkeellä ja Areenassa ”Viittomakieliset ohjelmat” –listauksesta.

Muita saavutettavuushavaintoja

Apuvälinekäyttäjän näkökulmasta palveluista parhaiten toimivat YLEn eri asiakassovellukset. Tekstitysten lisäksi myös palvelujen käyttöliittymä toimi riittävän hyvin ainakin ruudunlukuohjelman käyttöön tai näppäimistöselaukseen tottuneelle. Sovelluksissa on silti lukuisia saavutettavuuspuutteita, joista osa on vakaviakin; esimerkiksi kielimäärittäisiin liittyvät ongelmat ovat monelle käyttäjälle kriittisiä. Tarkempaa kuvaa varten tulisi suorittaa täydempi saavutettavuustestaus. Sama koskee

kaupallisten palveluntarjoajien asiakassovelluksia, joissa oli joitain vielä mittavampiakin ongelmia.

Yleisesti ottaen suoratoistopalvelujen työpöytä—ja mobiilisovelluksissa on toistaiseksi kiinnitetty liian vähän huomiota saavutettavuuteen. Syntyykin kuva, että kooditoteutus toimii sattumanvaraisesti oikein tai väärin sen mukaan, mitä alustaa tai toteutustapaa milloinkin on käytetty. Tämä korostui eritoten älytelevisioissa ja mediatoistimissa, joissa AndroidTV:n ja AppleTV:n vahva sisäänrakennettu tuki käyttöaputoiminnoille auttoi apuvälinekäyttäjää kehittäjien panostuksista riippumatta. Silti AppleTV:ssäkin ruudunlukijan käyttö tyssäsi Nelosen sovellukseen, ja Tizen ja webOS –alustoilla apuvälineiden tuki oli sovelluksissa jo olematonta.

Johtopäätöksiä jatkosuhteen

Suoratoistopalveluntarjoajien rooli varmasti vain jatkaa kasvuaan. On siten perusteltua edellyttää, että palvelujen saavutettavuus myös kehittyy niiden painoarvon myötä; toisaalta olisi hyvä saada tarkempaa, tutkittua, laadullista tietoa, miten erityiskäyttäjät ja muutkin ryhmät, kuten ikääntyvät käyttäjät, jotka myös saavutettavuudesta hyötyvät, tällaisia palveluja tosiasiaa hyödyntävät. Vieläkin kiinnostavampaa olisi tietää, miten nämä käyttäjäryhmät palveluja myös haluaisivat käyttää.

Tällä hetkellä palvelukehityksen suuntimiksi ei taida juuri olla tarjolla muuta tietoa, kuin saavutettavuuteen yleisesti liittyvät käytettävyyshuoneistot ja tekniset kriteerit, kuten kansainvälinen WCAG—standardi. Voisiko palveluntarjoajille tuottaa jotakin vielä konkreettisempaa ja kättä pidempää ihan kansallisellakin tasolla?

Oma lukunsa ovat myös kaapelioperaattorien tarjoamat palvelut (Elisa Viihde, DNA TV, jne.) sekä Suomessa vahvassa asemassa jo ovat kansainväliset toimijat. Näiden palvelujen saavutettavuudesta tai tulevaisuuden suunnitelmista ei liene vielä selvää kuvaa kenelläkään. Laajempi alan tilanteen kartoitus voisi auttaa koko toimialaa ohjeistavien ”best practice” –käytäntöjen luomisessa, jolloin myös kaupallisten toimijoiden voisi olla helpompi sitoutua saavutettavuuteen. Yhtäältä jokaisen ei tarvitsisi keksiä pyörää uudestaan, ja toisaalta laadukkaammin toteutettujen palvelujen hyödyt tulisivat paremmin ilmi ja alan tietoisuuteen.

YHTEYSTIEDOT

Testauksen toteuttivat Annanpura Oy:n saavutettavuusasiantuntijat Tero Pesonen ja Niko Kunelius.

Saavutettavuusasiantuntija Tero Pesonen

Sähköposti: tero.pesonen@annanpura.fi

Puhelin: 040-5078572

Annanpuran johtava saavutettavuusasiantuntija Kimmo Sääskilahti

Sähköposti: kimmo.saaskilahti@annanpura.fi

Puhelin: 050-4485232

Annanpura Oy

PL 41, 00030 IIRIS, Marjaniementie 74, 00930 HELSINKI

puh. toimisto: (09) 3960 41

puh. mobiili: 050 4618 766

fax. (09) 3960 4433

verkossa: www.annanpura.fi

Näkövammaisten liitto ry:n omistama yritys

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

PL 320, 00059 TRAFICOM
p. 029 534 5000

traficom.fi

ISBN 000-000-000-000-0
ISSN 0000-0000 (verkkajulkaisu)

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto